

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет педагогічний

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Етика соціально-педагогічної діяльності

Освітня програма «Соціальна педагогіка»

Спеціальність 231 «Соціальна робота»

Галузь знань 23 «Соціальна робота»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № __ від “_” ____ 2020 р.

м. Івано-Франківськ - 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Етика соціально-педагогічної діяльності
Викладач (-і)	Зозуляк-Слущик Роксоляна Василівна, доктор педагогічних наук, доцент
Контактний телефон викладача	0508157946
E-mail викладача	zozulyak_roksolyana@ukr.net
Формат дисципліни	Лекції, семінарські, практичні, самостійна робота, інтерактивні елементи, онлайн консультування і т.п.
Обсяг дисципліни	90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?
Консультації	<i>Очні консультації:</i> за попередньою домовленістю кожна друга среда з 13.30 до 15.00 <i>Онлайн консультації:</i> за попередньою домовленістю Viber (+3800508157946) в робочі дні з 9.30 до 17.30
2. Анотація до курсу	
<p>Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Етика соціально-педагогічної діяльності» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Соціальна педагогіка» підготовки Бакалаврів.</p> <p>Предметом вивчення навчальної дисципліни є етика фахівця та зв'язок її з соціально-педагогічною наукою і практикою.</p> <p>Міждисциплінарні зв'язки: Навчальна дисципліна «Етика соціально-педагогічної діяльності» забезпечує вивчення навчальних дисциплін: «Вступ до спеціальності», «Соціальна педагогіка», «Технології соціально-педагогічної діяльності», «Соціальна психологія», «Вікова та педагогічна психологія».</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етика соціально-педагогічної діяльності як компонент системи загальної етики 2. Категорії соціально-педагогічної етики 3. Соціальний педагог як суб'єкт моральних взаємин. 	
3. Мета та цілі курсу	
забезпечити студентів необхідними знаннями з основ етики соціально-педагогічної діяльності, виробити навички їх реалізації на практиці, що допоможе надалі вступати у взаємодію із суб'єктами процесу соціалізації; органічно поєднуюватиметься у кваліфікаційних й особистісних духовних якостях майбутнього фахівця; сприятиме формуванню високої моральної відповідальності.	
<p>Основні завдання курсу:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ознайомити студентів з основними категоріями соціально-педагогічної етики; – обґрунтувати головні принципи, норми і функції етики соціального педагога; – розкрити складові компоненти Етичного кодексу як підґрунтя поведінки соціального педагога; – охарактеризувати найважливіші етичні концепції морального вчинку, що зумовлюють моделі професійних рішень соціального педагога; – формувати потребу застосовувати етичні знання на практиці; – розвивати моральні професійні якості, необхідні для майбутньої фахової діяльності. 	
4. Компетентності	
<p><i>Інтегральні компетентності:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – оперувати науковими категоріями та поняттями соціальної педагогіки; – вести професійно-етичну дискусію рідною мовою; – мати комп'ютерні навички (використання мережі Інтернет для опанування рекомендованих 	

електронних джерел, робота у Microsoft Office PowerPoint при підготовці доповіді з презентацією);

- знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел;
- здійснювати аналіз концептуальних засад, визначати сутність соціальної педагогіки.

Загальні компетентності:

- формування міжособистісних стосунків у колективі при відстоюванні власної позиції під час дискусії;
- уміння працювати у команді;
- етичне опонування при веденні дискусії;
- критичність і самокритичність під час дискусії;
- розуміння традицій і звичаїв інших культур, уміння проявляти толерантне ставлення до їх проявів;
- об'єктивне оцінювання явищ, ситуацій, діяльності осіб, опираючись на отримані знання;
- критично мислити і генерувати креативні ідеї та вирішувати важливі проблеми на інноваційній основі;
- оволодівати знаннями;
- застосовувати знання на практиці;
- самостійно опрацьовувати наукові джерела, готувати доповіді з презентацією, застосовувати альтернативних підходів до висвітлення теми дискусії;
- виробляти власну траєкторію успіху у професійно-етичному розвитку;
- адаптуватися до нових ситуацій у професійній діяльності;
- реалізовувати проекти в сфері наукової діяльності.

Спеціальні компетентності:

- дотримання етичних норм, принципів та стандартів соціальної педагогіки;
- знання основних етапів історії становлення та розвитку етичних традицій у фаховій діяльності; основних вимог до особистісно-моральних і професійно важливих якостей соціального педагога;
- інтегрування теоретичних знань з етики соціальної педагогіки у практичну діяльність;
- знання моделей розв'язання етичних проблем, що виникають під час виконання соціальним педагогом професійних обов'язків;
- визначення морально-етичних пріоритетів своєї діяльності;
- розуміння принципів встановлення професійних меж у практичній діяльності соціального педагога;
- реалізація етичних принципів і стандартів професійної діяльності соціального педагога на практиці;
- розуміння загальних підходів до прийняття етичних рішень у практиці соціальної педагогіки;
- застосування моральних норм, установок у практичній діяльності;
- визначення морально-етичних пріоритетів своєї діяльності.

5. Результати навчання

сформована професійно-етична компетентність майбутнього соціального педагога

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язковий/ вибірковий
3	Соціальна робота	2	Обов'язковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Модуль 1. Теоретичний			.		

<p>Тема 1. Фахова мораль – основа соціально-педагогічної етики <i>Етос, мораль і моральність.</i> <i>Етика як філософська наука.</i> <i>Сутність соціально-педагогічної етики і деонтології.</i> <i>Зміст і структура професійної культури.</i> <i>Моральна культура і духовна творчість у діяльності соціального педагога.</i></p>	<p>Проблемна лекція</p>	<p>[Зозуляк-Случик Р. В., Ковбас Б. І. Етика соціально-педагогічної діяльності : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рек. МОНМолдсп орту. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2016. С. 14-32], [6,9,22]</p>	<p>Проаналізувати морально-правові аспекти діяльності соціального педагога сучасності.</p>	<p>1 бал</p>	<p>1 тиждень</p>
<p>Тема 2. Предмет, функції, завдання соціально-педагогічної етики <i>Предмет соціально-педагогічної етики.</i> <i>Функції етики соціального педагога.</i> <i>Основні завдання фахової етики.</i></p>	<p>Проблемна лекція</p>	<p>[Зозуляк-Случик Р. В., Ковбас Б. І. Етика соціально-педагогічної діяльності : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рек. МОНМолдсп орту. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2016. С. 32-39], [6-8,18,19]</p>	<p>Есе: «Моральна свобода особистості та фахівця»</p>	<p>1 бал</p>	<p>1 тиждень</p>
<p>Тема 3. Добро, зло, совість – категорії етики соціально-педагогічної діяльності <i>Добро і зло – основні категорії етики.</i> <i>Доброта як риса моральної поведінки фахівця.</i> <i>Совість у соціально-педагогічній діяльності.</i></p>	<p>Проблемна лекція</p>	<p>[Зозуляк-Случик Р. В., Ковбас Б. І. Етика соціально-педагогічної діяльності : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рек. МОНМолдсп орту. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2016. С. 41-48], [6-9,21]</p>	<p>Аналіз практичних порад фахівця</p>	<p>1 бал</p>	<p>1 тиждень</p>
<p>Тема 4.</p>	<p>Проблемна</p>	<p>[Зозуляк-</p>	<p>Створити</p>	<p>1 бал</p>	<p>1 тиждень</p>

<p>Моральний вибір і ціннісні орієнтації в соціально-педагогічній роботі</p> <p><i>Зміст морального вибору в соціально-педагогічній діяльності.</i></p> <p><i>Найважливіші етичні концепції морального вчинку у соціально-педагогічній роботі.</i></p> <p><i>Типові моделі прийняття рішень соціальними педагогами.</i></p> <p><i>Основні цінності соціальної педагогіки та можливості практичного застосування.</i></p>	лекція	Слущик Р. В., Ковбас Б. І. Етика соціально-педагогічної діяльності : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рек. МОНМолдсп орту. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2016. С. 48-63], [5-10,13,18]	ієрархію етичних цінностей, важливих для соціального педагога, учителя, медичного працівника, політика.		
<p>Тема 5.</p> <p>Суспільна свідомість і соціально-педагогічна діяльність</p> <p><i>Структура моральної свідомості.</i></p> <p><i>Структурні компоненти етики соціально-педагогічної діяльності.</i></p>	Лекція-діалог	[Зозуляк-Слущик Р. В., Ковбас Б. І. Етика соціально-педагогічної діяльності : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рек. МОНМолдсп орту. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2016. С. 63-68], [1-4]	Створити ієрархію моральних цінностей XXI століття	1 бал	1 тиждень
<p>Тема 6.</p> <p>Етичні принципи в діяльності соціального педагога</p> <p><i>Класифікація основних принципів соціально-педагогічної діяльності.</i></p> <p><i>Гуманістичне спрямування принципів етики соціального педагога.</i></p> <p><i>Принцип компетентності.</i></p> <p><i>Принцип відповідальності.</i></p> <p><i>Принцип «насамперед не зашкодь».</i></p>	Проблемна лекція	[Зозуляк-Слущик Р. В., Ковбас Б. І. Етика соціально-педагогічної діяльності : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рек. МОНМолдсп орту. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2016. С. 77-91],	Аналіз етичних вимог до культури поведінки соціального педагога	1 бал	1 тиждень

Принцип конфіденційності. Принцип колегіальності. Принцип співпраці.		[18,19]			
Модуль 2 Практичний					
Тема 1. Теоретичні основи етичних знань соціального педагога <i>Поняття професійної етики соціального педагога.</i> <i>Етика в історичному аспекті.</i> <i>Розвиток етики як науки філософії.</i> <i>Моральна культура і моральна регуляція – основні компоненти моралі.</i> <i>Зміст моральної норми та її підвиди.</i> <i>Охарактеризувати категоріальний апарат соціально-педагогічної етики (предмет, завдання і функції).</i>	Семінар- ське заняття з елементами дискусії	[Зозуляк- Случик Р. В., Ковбас Б. І. Етика соціально- педагогічної діяльності : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рек. МОНМолдсп орту. Івано- Франківськ: Симфонія форте, 2016. С. 14-32, 94; 11-13], [6,9,22]	Розкрити етичні проблеми становлення соціально- педагогічної роботи в Україні.	Максима- льна оцінка 5 балів	1 тиждень
Тема 2. Еволюція етики соціально-педагогічної діяльності <i>Вплив ранньохристиянської етики та етики доби Середньовіччя на виховання особистості.</i> <i>Етичні вчення епохи Відродження та Нового часу.</i> <i>Етичні погляди на поведінку людини кінця XVII – початку XIX століть.</i> <i>Історія становлення етики соціальної роботи в європейських країнах.</i> <i>Історія становлення етики соціальної роботи в США.</i>	Семінар- ське заняття з елементами дискусії	[Зозуляк- Случик Р. В., Ковбас Б. І. Етика соціально- педагогічної діяльності : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рек. МОНМолдсп орту. Івано- Франківськ: Симфонія форте, 2016. С. 94-95], [19,22,26]	Розкрити питання: моральна свобода особистості та фахівця.	Максима- льна оцінка 5 балів	1 тиждень
Тема 3. Етичний кодекс у соціально-педагогічній діяльності <i>Характеристика етичних кодексів</i>	Семінар- ське заняття з елементами дискусії	[Зозуляк- Случик Р. В., Ковбас Б. І. Етика соціально- педагогічної	Охарактеризу вати головні норми у поведінці фахівця	Максима- льна оцінка 5 балів	1 тиждень

<p><i>соціального педагога, практичного психолога, медичного працівника. Виявити відмінні та спільні аспекти в діяльності спеціалістів, порівнюючи їх етичні кодекси. Доцільність регламентації діяльності різних спеціалістів відповідними професійними кодексами. Міжнародні норми поведінки соціальних педагогів. Основні положення українського Етичного кодексу соціального педагога. Мета і цілі створення Етичного кодексу. Суть Етичного кодексу соціального працівника.</i></p>		<p>діяльності : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рек. МОНМолдсп орту. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2016. С. 97-98], [4-6,11]</p>			
<p>Тема 4. Характеристика основних категорій соціально-педагогічної етики <i>Моральний обов'язок соціального педагога. Совість як категорія професійної етики. Професійна честь та гідність соціального педагога. Гуманізм соціального педагога. Егоїзм і альтруїзм у фаховій діяльності. Емпатія та милосердя в соціально-педагогічній діяльності.</i></p>	<p>Семинарське заняття з елементами гри</p>	<p>[Зозуляк-Случик Р. В., Ковбас Б. І. Етика соціально-педагогічної діяльності : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рек. МОНМолдсп орту. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2016. С. 99-101], [7,12,13, 23,24,26]</p>	<p>Визначити рівень власної емпатійності</p>	<p>Максимальна оцінка 5 балів</p>	<p>1 тиждень</p>
<p>Тема 5. Етичні особливості соціально-педагогічної взаємодії <i>Принципи моральних взаємин з клієнтом у вирішенні його проблем. Культура поведінки соціального педагога з клієнтом: вітання, представлення, звертання, спілкування.</i></p>	<p>Семинарське заняття (з елементами прес-конференції)</p>	<p>[Зозуляк-Случик Р. В., Ковбас Б. І. Етика соціально-педагогічної діяльності : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рек. МОНМолдсп</p>	<p>Проаналізувати рекомендації щодо соціально-педагогічного спілкування</p>	<p>Максимальна оцінка 5 балів</p>	<p>1 тиждень</p>

<p><i>Професійно-етичні взаємини та їх особливості у співпраці соціальних педагогів.</i> <i>Моральні принципи співробітництва з колегами в інтересах своїх клієнтів: взаємна повага, довір'я, чесність, правдивість, рівність.</i></p>		<p>орту. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2016. С. 101-103], [10,14,15,17, 19]</p>			
<p>Тема 6. Тренінг соціально-педагогічного спілкування <i>Вправи з організації педагогічного спілкування з різними об'єктами в соціально-педагогічній діяльності. Аналіз основних ролей у соціально-педагогічному спілкуванні.</i> <i>Розробка правил спілкування з підлітками та юнацтвом.</i> <i>Формування навичок ефективного спілкування.</i></p>	<p>Практичне заняття з елементами гри</p>	<p>[Зозуляк-Случик Р. В., Ковбас Б. І. Етика соціально-педагогічної діяльності : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рек. МОНМолдсп орту. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2016. С. 103-104], [10,14,15,17, 19]</p>	<p>Аналіз етичних основ спілкування в діяльності соціального педагога</p>	<p>Максимальна оцінка 5 балів</p>	<p>1 тиждень</p>
<p>Тема 7. Соціально-педагогічні особливості вирішення конфліктів <i>Апробація тесту на визначення рівня конфліктності особистості та врівноваженості у конфліктах. Самоаналіз студентами даних тестування.</i> <i>Проведення рольової гри "Цивілізація".</i> <i>Розв'язання типових конфліктних ситуацій у соціально-педагогічній діяльності.</i></p>	<p>Практичне заняття з елементами гри</p>	<p>[Зозуляк-Случик Р. В., Ковбас Б. І. Етика соціально-педагогічної діяльності : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рек. МОНМолдсп орту. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2016. С. 104-106], [10, 15,17, 19]</p>	<p>Розроблення пам'ятки з подолання конфлікту.</p>	<p>Максимальна оцінка 5 балів</p>	<p>1 тиждень</p>
<p>Тема 8-9. Моральний портрет соціального педагога</p>	<p>Практичне заняття-творчість</p>	<p>[Зозуляк-Случик Р. В., Ковбас Б. І. Етика соціально-педагогічної діяльності : навчальний</p>	<p>Есе: «Етичний портрет соціального педагога».</p>	<p>Максимальна оцінка 5 балів</p>	<p>1 тиждень</p>

		посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рек. МОНМолдсп орту. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2016. С. 106-107], [7,12,13, 23,24,26]			
7. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу		Вид контролю – іспит. Максимальна оцінка – 100 балів (оцінки за практичні заняття – 25 балів, за контрольну роботу – 15 балів, за самостійну роботу – 10 балів. Іспит – 50 балів.			
Вимоги до письмової роботи		Студенти повинні виконати контрольну роботу для перевірки здатності(ей) продемонструвати розуміння питань використання навчальної літератури та інших джерел інформації, продемонструвати практичні навички, здатність застосовувати та інтегрувати отримані знання (поєднаємо теорію та практику з тим, як це знадобиться у професії), що складається з тестових питань, практичного та творчого завдань. На кожен семінар студенти повинні прочитати необхідну навчальну та наукову літературу, законспектувати необхідні цитати, які дають відповіді до семінарських питань, вивчити відповідний матеріал із підручників, виконати практичні завдання (зазначено біля кожного семінарського заняття). Плагіат неприпустимий.			
Семінарські заняття		Максимальна оцінка – 25 балів			
Умови допуску до підсумкового контролю		Виконання 50 % завдань. Вчасно виконано самостійну роботу та написана контрольна робота. Зарахування пропущених занять без поважних причин відбувається впродовж наступних двох тижнів після пропущеного заняття за допомогою методів усного опитування чи тестування).			
8. Політика курсу					
<p>При організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника студенти, викладачі, методисти та адміністрація діють відповідно до: Положення про самостійну роботу студентів; Положення про організацію освітнього процесу; Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів; Положення про практику студентів; Положення про рейтингову систему оцінювання знань; Положення про академічну доброчесність; Положення про екзамени та заліки; Положення про укладання та контроль за виконанням договору про надання освітніх послуг; Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти.</p> <p>Також неприпустимі плагіат та списування.</p> <p>Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове.</p> <p>Пропуски практичних занять відпрацьовуються наступним чином: опрацювання теми, а також виконання вправ із теми.</p> <p>Якщо студент пропустив (не відпрацював) більше 50% занять, він повинен скласти тести (Тести) і тільки за цієї умови буде допущений до складання заліку.</p> <p>Обов'язковим є для отримання допуску до іспиту є відвідування більш 50% занять, написання контрольної роботи та виконання самостійної роботи.</p>					

На заняттях потрібно бути активними, творчими, не боятися запитувати та відстоювати свою думку.

9. Рекомендована література

Базова

1. Блощинська В. Практикум з етики. Івано-Франківськ : Плай, 2015. 256 с.
2. Бойко А. М. Оновлена парадигма виховання. К. : Либідь, 1997. 91 с.
3. Бралатан В.П. Професійна етика : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2011. 252 с.
4. Васянович Г. Педагогічна етика : [навч.-метод. посіб.]. Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України; Львівський науково-практичний центр. Львів : Норма, 2005. 344 с.
5. Вознюк Н. М. Етико-педагогічні основи формування особистості : [навч. посіб.]. К. : Центр навчальної літератури, 2005. 196 с.
6. Вступ до соціальної роботи : [навч. посіб. / за заг. ред. Т. Семигіної та ін.]. К. : Академвидав, 2005. 304 с.
7. Етика ділового спілкування: / за редакцією Т.Б. Гриценко, Т.Д. Іщенко, Т.Ф. Мельничук : навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007 344 с.
8. Зозуляк-Случик Р. В., Ковбас Б. І. Етика соціально-педагогічної діяльності : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рек. МОНМолдспорту. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2016. 220 с.
9. Зозуляк-Случик Р. В. Формування професійної етики майбутніх соціальних працівників в університетах : монографія. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. 460 с.
10. Зозуляк-Случик Р. В. Етика соціальної роботи : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. 204 с.
11. Зозуляк-Случик Р. В. Формування професійної етики майбутніх соціальних працівників у освітньому процесі сучасних університетів : метод. реком. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. 104 с.
12. Малахов В. Етика : [курс лекцій]. К., 2000. 384 с.
13. Міжнародні етичні стандарти соціальних працівників. Соціальна робота : в 3 ч. К. : Києво-Могилянська академія, 2000. С. 169–182.
14. Педагогічна деонтологія : [навч.-метод. посіб. / за ред. Л. Л. Хоружої]. К. : Мінськ. пед. ун-т ім. Б. Д. Грінченка. К., 2008. 96 с.
15. Писаренко В. И. Педагогическая этика. Минск : Нар. асвета, 1999. 216 с.
16. Професійна етика соціального педагога : [навч.-метод. посіб.] / Марченко С. Я., Краснова Н. П., Харченко Л. П.; Науково-дослідний центр проблем соціальної педагогіки та соціальної роботи АПН України та Луганського національного ун-ту ім. Тараса Шевченка. Луганськ : ДЗ “ЛНУ ім. Т. Шевченка”, 2009. 563 с.
17. Соціальна педагогіка : [мала енциклопедія / за заг. ред. І. Д. Звереві]. К. : Центр навчальної літератури, 2008. 336 с.
18. Соціальна робота в Україні : [за заг. ред. І. Д. Звереві]. К. : ДЦССМ, 2004. 256 с.
19. Соціальна робота в Україні : перші кроки : [за ред. В. Полтавця]. К. : Вид. дім “Academia”, 2000. 236 с.
20. Соціальна робота : Короткий енциклопедичний словник. К. : ДЦССМ, 2002. 536 с.

Допоміжна

1. Бралатан В.П. Професійна етика : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2011. 252 с.
2. Возняк Н. М. Етика : навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2013 300 с.
3. Гусейнов А. А. Золотое правило нравственности. М. : Молодая гвардия, 1998. 269 с.
4. Гусейнов А. Краткая история этики. М. : Мысль, 1997. 645 с.
5. Зверева І. Д. “Етичний кодекс соціального працівника України” від ідеї до впровадження / І. Д. Зверева. Практична психологія та соціальна робота. 2002. № 9–10. С. 84–87.
6. Зозуляк Р. Етика соціально-педагогічної діяльності : [методичні рекомендації]. Івано-

- Франківськ : Симфонія форте, 2007. 40 с.
7. Зозуляк Р. Засади соціально-педагогічної деонтології : [наук.-метод. зб.]. Коломия, 2007. С. 34–38.
  8. Зозуляк Р. Професія “соціальний педагог” : морально-етичний аспект. Ідея опіки дітей і молоді в історико-педагогічній науці : [зб. наук. праць]. Івано-Франківськ : Плай, 2005. С. 298–302.
  9. Зозуляк-Случик Р. В. Основи деонтології в соціальній роботі та соціально-педагогічній діяльності. Соціальна робота і сучасність : теорія та практика : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, 20–21 травня 2010 року / М-во освіти і науки України, Національний технічний університет України “Київський політехнічний університет” [від. ред. Б. В. Новиков, Л. М. Димитрова]. К. : НТУУ “КПІ”, 2010. С. 42–44.
  10. Зозуляк-Случик Р. В. Основні категорії етики в діяльності соціальних працівників і соціальних педагогів. Вісник Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”. Політологія. Соціологія. Право. Київ : ІВЦ “Політехніка”, 2010. № 2 (6). С. 21–26.
  11. Етика ділового спілкування: / за редакцією Т.Б. Гриценко, Т.Д. Іщенко, Т.Ф. Мельничук : навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 344 с.
  12. Етичний кодекс із соціальної роботи // [https:// zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1965643-05](https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1965643-05)
  13. Марущак О. В. Етичні виклики сучасності в мовах трансформації суспільства. Науковий потенціал вищої школи : [текст: зб. наук. праць]. Миколаїв, 2008. С. 167–170.
  14. Медведева Г. П. Этика социальной работы : [учеб. пособ. для студ. высш. учеб. завед.]. М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999. 208 с.
  15. Модуль. Спілкуємось та діємо. К. : Міленіум, 2002. 105 с.
  16. Педагогіка свободи : етика, демократія і громадянська мужність / П. Фрейре. К. : Вид. дім “КМ Акад.”, 2004. 124 с.
  17. Рассудина К. С. Криза моральної ідентичності / Рассудина К. , Макінтавр Е., Тейлор Ч. Практична філософія. 2006. № 4. С. 155–161.
  18. Сабат Н. Етика спілкування соціального педагога з різними категоріями клієнтів. Ідея опіки дітей і молоді в історико-педагогічній науці : [зб. наук. праць]. Івано-Франківськ : Плай, 2005. С. 324–330.
  19. Степаненко В. Ф. Етика в проблемах і аналітичних задачах : [навч. посіб.]. К., 1998. 270 с.
  20. Тесленко В. Формування спеціальної етичної компетентності соціальних та педагогічних працівників для здійснення соціально-педагогічної підтримки дітей з обмеженими можливостями. Соціальна педагогіка : теорія і практика. 2005. № 3. С. 78–85.
  21. Трубавіна І. М. Етика соціально-педагогічної роботи з сім’єю : [навч.-метод. посіб.]. К. : УДЦССМ, 2001. 72 с.
  22. Усіченко І. І доброта, і милосердя. К., 1996. 85 с.
  23. Федоренко Е. Профессиональная этика. К., 1983. 216 с.
  24. Хамитов Н. Добро и зло. Этика. Путь к красоте отношений : [курс лекций]. К., 2007. С. 84–112.
  25. Хамитов Н. Справедливость и человечность. Этика. Путь к красоте отношений : [курс лекций]. К., 2007. С. 166–190.
  26. Чернокозова В. Этика учителя / В. Чернокозова, И. Чернокозов. – К., 1996. – 208 с.
  27. Чуприна О. Проблема відповідальності соціального педагога. Ідея опіки дітей і молоді в історико-педагогічній науці : [зб. наук. праць]. Івано-Франківськ : Плай, 2005. С. 330–335.
  28. Шевченко Л. Л. Практическая педагогическая этика. Экспериментально-дидактический комплекс. М. : Соброрь, 2007. 506 с.

Викладач Зозуляк-Случик Р.В.